

2. Організація самостійної роботи студентів стоматологічного факультету з курсу "клінічна фармакологія" / В.М. Бобирьов, Г.Ю. Островська, Т.А. Петрова [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2017. – С. 19 – 20.
3. Васильєва М.П. Деонтологічний компонент підготовки сучасного педагога в умовах вищого навчального закладу / М.П. Васильєва // Вісник Дніпропетровського університету економіки та права імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. – 2011. – № 2 (2). – С. 14 – 21.
4. Досвід застосування методів інтерактивного навчання при викладанні клінічної фармакології / А.А. Капустянська, Н.В. Моїсєєва, Вахненко А.В. [та ін.] // Здоров'я людини: теоретичні, практичні та методичні аспекти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2016. – С. 213-216.
5. Клокарь Н.И. Развитие профессиональных компетентностей педагогических кадров в условиях евроинтеграции / Н.И. Клокарь // Народна освіта. – 2012.– Вип. № 2 (17). – С. 5 – 7.
6. Печко О.М. Відношення студентів до педагогічних ситуацій / О.М. Печко // Педагогіка та психологія. – 2012. – № 12. – С. 104 – 107.
7. Чубарук О.В. Зміст і структура професійної компетентності вчителів філологічного профілю в системі післядипломної освіти / О.В. Чубарук // Постметодика. – 2012. – № 2. – С. 16–21.

ПРОВІДНІ НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Касинець С. С., Ляхова Н. О.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

На сучасному етапі реформування медицини виникають принципово нові вимоги до якостей сучасного (або майбутнього) спеціаліста-лікаря, що потребує перегляду традиційних шляхів організації виховного процесу у виші та пошуку нових підходів до організації виховної роботи.

At the present stage of the reform of medicine there are fundamentally new requirements for the qualities of a modern (or future) doctor specialist, which requires a revision of the traditional ways of organizing the educational process in the university and the search for new approaches to the organization of educational work.

Ключові слова: медична освіта, профілактика, лікар-інтелігент, особистісні якості, професіоналізм, гуманність.

Україна щорічно вкладає в медичні університети, коледжі та академії понад 2 млрд. грн. за рахунок різних джерел. 17 медичних університетів, 3 академії післядипломної освіти та понад 100 медичних і фармацевтичних коледжів щороку випускають до 7,5 тис. лікарів і понад 15 тис. медичних сестер. Проте Україна мусить перейти від кількісних показників підготовки лікарів до якісних. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх медиків передбачають інтеграцію в освітній процес сучасних міжнародних медичних та освітніх стандартів, підвищення науково-освітнього орієнтованого рівня майбутніх лікарів, особливо викладачів, забезпечення їх сучасними інноваційними й інформаційними медичними технологіями [2].

Проблема виховання майбутніх фахівців із вищою освітою останнім часом набуває особливої актуальності. Метою суспільства стає духовне вдосконалення особистості, на чому акцентовано увагу в державних нормативних документах та актах. Закон України «Про вищу освіту» передбачає створення таких умов навчання і виховання, які б забезпечували «можливість інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи, що сприяє формуванню значущої, вмілої та вихованої особистості» [3].

На сучасному етапі реформування медицини виникають принципово нові вимоги до спеціаліста, який має стати більш реалістичним, прагматичним, заповзятливим і рішучим. Однак його найважливішими характеристиками залишаються високий професіоналізм, активність, діловитість, мобільність, бажання постійно поповнювати свої знання, підвищувати культуру ділового спілкування, вміння працювати в умовах, що швидко змінюються, орієнтуватися в сучасній ситуації, оперативно приймати рішення і нести за них відповідальність [1].

Одна з основних вимог, на якій акцентує увагу Всесвітня організація охорони здоров'я, – це фізична доступність медичної допомоги населенню. Відповідно до засад «Європейської політики з досягнення здоров'я на ХХІ століття» на рівні первинної медико-санітарної допомоги держава мусить забезпечити безперервність медичної опіки. Це означає надання лікувально-діагностичної допомоги пацієнту в будь-який час, включаючи нічний і святкові дні, а також забезпечення нагляду за пацієнтами, які виписалися зі стаціонарів для продовження лікування за місцем проживання. Усім цим вимогам відповідає концепція надання медичної допомоги на засадах сімейної медицини, яка для будь-якого пацієнта і членів його сім'ї є фізично доступною, безперервною та невідкладною. Про це свідчить досвід цивілізованих країн світу.

Профілактична спрямованість – важливий принцип сімейної медицини. Прогнозування ризику розвитку окремих хвороб, доклінічна їх діагностика, своєчасність інформування пацієнта, а також прийняття профілактичних заходів – найважливіші складові елементи щоденної роботи сімейного лікаря і медичної сестри. Тільки в сімейного лікаря є вмотивована потреба по-справжньому займатися профілактикою в процесі повсякденної роботи зі своїми пацієнтами і членами їхніх сімей. Пояснюється це не лише тим, що сімейний лікар краще за інших вузькоспеціалізованих колег знає своїх пацієнтів і шкідливі для здоров'я обставини їхнього життя, а й тим, що сімейний лікар безпосередньо зацікавлений у зниженні захворюваності прикріпленого населення.

В ухваленій Урядом «Концепції розвитку системи громадського здоров'я» 2016 року в Україні закладені засади переорієнтації фокуса системи охорони здоров'я від політики лікування до політики зміцнення та збереження здоров'я і запобігання захворюванням.

Громадське здоров'я (визначення ВООЗ) – це наука і практика запобігання захворюванням, збільшення три-

валості життя і зміцнення здоров'я шляхом організованих зусиль суспільства. Люди бережуть своє здоров'я, менше хворіють, живуть довше і тому пізніше потребують суттєвої медичної допомоги.

У зв'язку з цим виникла необхідність сформувати якісно нову схему надання первинної допомоги населенню і якісно нового спеціаліста – лікаря загальної практики, або сімейного лікаря, повноваженнями якого було б вирішення більшості медичних питань одночасно із наданням кваліфікованих рекомендацій щодо соціальної, правової, профілактичної і реабілітаційної допомоги.

Представники високорозвинутих країн досить давно дійшли висновку, що потрібен не вузький спеціаліст, а спеціаліст широкого профілю з доброю професійною і гуманітарною підготовкою. При цьому дуже важливо, аби його духовний світ був пов'язаний з усією системою загальнолюдських цінностей, проголошених у багатьох міжнародних програмних документах ООН. Тому виховну роботу в медичних вишах України треба виконувати так, щоб у ставленні молоді до навколишнього світу проявлялися такі риси як повага до життя і людської особистості; усвідомлення особистісних чеснот і прав; визнання рівності в правах чоловіка і жінки; відмова від насилля і його відвернення; визнання права кожної людини на свободу слова, поглядів та інформації; визнання принципів демократії, свободи, справедливості, солідарності, толерантності, відкритості до інноваційних точок зору, розуміння та визнання відмінностей культур, обрядів і звичаїв, переконань і вірувань між народами та між етнічними, релігійними й іншими групами [1; 2; 5]. З огляду на це, одним зі стратегічних завдань навчального закладу стає створення сприятливих умов для реалізації ідеї підготовки студентів відповідно до державних і світових стандартів, тобто відповідно до «глобально орієнтованої моделі майбутнього фахівця» [4].

Викладачі кафедри соціальної медицини приділяють дуже багато уваги виховній роботі серед студентів усіх курсів і факультетів. Акцентується увага не лише на професійних знаннях, а й на особистісних якостях, які визнаються обов'язковою умовою успішності майбутньої професійної діяльності. У зв'язку з цим можна виокремити низку педагогічних завдань, від вирішення яких залежить конкурентоспроможність випускників на вітчизняному і міжнародному ринках праці.

Упродовж останніх двох років студенти 5 курсу медичних факультетів №1 і №2 під час підготовки до теми «Методи та засоби гігієнічного виховання населення» самостійно обирають актуальну тему і відображають її в санбюлетені. Санбюлетень (санітарний бюлетень) був обраний для цієї теми, оскільки він один зі способів санітарної освіти населення, який застосовується закладами охорони здоров'я в рамках гігієнічного навчання і виховання населення, а також із метою залучення пацієнтів до активної участі в охороні власного здоров'я. Мета цього завдання: формувати в студентів здатність узагальнити власну думку, розкрити навички творчої праці, критичне мислення, діловий підхід до справи, виховати почуття відповідальності за результати своєї діяльності та діяльності колективу (у створенні санбюлетеня бере участь уся група), оволодіння рефлексією (вміння оцінювати себе, свою діяльність), сформувати в студентів уміння прогнозувати ситуацію, передбачати результати спільної діяльності.

Колектив кафедри працює над вихованням студентів, здатних швидко пристосовуватися до умов, що постійно змінюються, які можуть бути творчою, активною, самостійною особистістю, мати достатній обсяг професійних знань, що дозволяють спеціалісту вирішувати широкий спектр завдань. Викладачі разом зі студентами проводять численні санітарно-просвітницькі заходи в Полтаві, наприклад, присвячені Всесвітньому дню боротьби з артеріальною гіпертензією, з інсультом та інші. Студенти відвідують дитячі садки і загальноосвітні школи, де у вигляді гри проводять із дітьми бесіди на різні важливі теми, наприклад, як правильно чистити зуби, дотримуватися гігієни тощо.

Не менш важливе завдання полягає у формуванні гуманістично орієнтованої особистості. З цієї метою викладачі кафедри разом зі студентами груп відвідують громадську організацію «Барбоскіни», яка займається порятунком безпритульних собак і сприяє скороченню чисельності безпритульних тварин у Полтаві. Студенти допомагають виховувати і годувати тварин, що, безумовно, сприяє формуванню соціально активної особистості, життєздатної, гуманістичної та творчої.

Молодий лікар майбутнього має володіти такими особистісними і громадянськими якостями:

- уміння орієнтуватися в соціально-політичній обстановці, власна світоглядна позиція, ідеали і гуманістичні цінності, здатність до саморозвитку і самостійного прийняття рішень;
- повага до законів, соціальна відповідальність, громадянська мужність, внутрішня свобода і почуття власної гідності, цілеспрямованість і заповзятість, здатність до об'єктивного самооцінювання;
- висока соціальна активність у всіх сферах життєдіяльності, прагнення пошуку нового і здатність знаходити нестандартні рішення життєвих проблем (точніше, раціональне використання стандартних рішень і пошук ефективних нестандартних);
- конкурентоспроможність у соціально-економічній діяльності;
- індивідуальні установки (орієнтація на особисті інтереси та потреби, на досягнення успіху в житті), володіння раціональним мисленням і прагматичним ставленням до життя;
- національна свідомість громадянина України, громадянські якості, патріотизм.

Крім того, кожний спеціаліст-інтелігент має розуміти і бути готовим відстоювати інтереси соціально-вікової, професійної, соціокультурної, етнічної спільноти, до якої він належить за походженням і соціальним статусом. Усі ці якості сучасного (чи майбутнього) лікаря потребують перегляду традиційних шляхів організації виховного процесу у виші та пошуку нових підходів до організації виховної роботи, що зумовлено необхідністю якнайшвидшого входження української вищої медичної школи в загальноєвропейський освітній простір.

Список використаних джерел

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Воробйова Л.С. Світовий досвід у подоланні кризи вищої освіти // Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи: матер. Всеукр. наук.-метод. конф. – К. : КНУ, 2000. – С. 118 – 120.
3. Закон України "Про вищу освіту" від 1 лип. 2014 р. № 1556-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1382613528661298>.
4. Кремень В.Г. Філософія освіти XXI століття / В.Г. Кремень // Освіта України. – 2002. – № 102-103. – С. 6-7.
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005.–486 с.